

СЕКЦІЯ 4. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Міщенко В. І.

*доктор економічних наук, професор,
завідувач сектору цифрової економіки,*

*Державна установа «Інститут економіки та прогнозування
Національної академії наук України»*

м. Київ, Україна

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-415-6-29>

ВБУДОВАНІ ФІНАНСИ ЯК ЕЛЕМЕНТ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО МЕТАВСЕСВІТУ

Однією із сучасних світових тенденцій на ринку фінансових послуг є децентралізація управління фінансами корпорацій на основі використання сучасних цифрових технологій і переходу до платформного функціонування бізнесу. У зв'язку з появою та розвитком цифрових платформ набуває поширення концепція «вбудованих фінансів» (embedded finance – EF), яка передбачає широку інтеграцію (включення) певних фінансових продуктів і послуг в основний продукт (або послугу) нефінансової компанії на її цифровій платформі [1, с. 130].

Перш за все, це стосується таких найбільш оцифрованих фінансових продуктів і послуг як платежі та розрахунки, споживче кредитування, страхування, кредитування малих і середніх підприємств, факторинг, лізинг та інших видів інтегрованого фінансування. Це стало можливим завдяки тому, що сучасні цифрові технології, які використовують великі масиви персональних даних, дозволяють компаніям активно взаємодіяти зі своїми клієнтами та своєчасно відповідати на їхні різноманітні фінансові запити в режимі реального часу [2].

За даними компанії McKinsey, у 2023 р. лише у європейських країнах ринок вбудованого фінансування складав близько 20–30 млрд. євро, забезпечуючи 3–5% доходів банківських установ, а в 2030 р. обсяги використання вбудованих фінансових інструментів

можуть досягти 100 млрд. євро, що становитиме 10–15% доходів банків. Однією із форм використання вбудованих фінансових інструментів у е-комерції є продаж товарів у розстрочку (BNPL), частка якого в загальному обсязі е-продажів збільшилася з 2% у 2016 р. до 10% у 2023 р. [3].

Основними сферами діяльності нефінансових компаній, які використовують на своїх платформах інструменти вбудованого фінансування, є продаж автомобілів та інших видів промислової й будівельної техніки, сонячних панелей, іпотечне кредитування, роздрібна торгівля, зокрема, побутовою технікою тощо.

Найбільш активно інструменти вбудованого фінансування використовують споживчі платформи та платформи для обслуговування підприємств малого і середнього бізнесу, які ефективно працюють з банками та небанківськими фінансовими установами, що дозволяє їм розширювати канали збуту, суттєво підвищувати рівень своєї конкурентоспроможності та одержувати додаткові прибутки.

Основними підходами до використання вбудованих фінансових інструментів сьогодні є: 1) партнерство промислових і торговельних компаній з банками, платіжними системами та небанківськими фінансовими установами (особливо посилюється роль фінтех-компаній, як конкурентів традиційних банків) шляхом формування спільної клієнтської платформи, що інтегрує збутові та фінансові функції, або 2) створення промисловими та збутовими компаніями власних фінансових підрозділів чи відповідних систем, які надають фінансові послуги клієнтам відповідно до діючої в компанії операційної моделі.

За умови реалізації першого підходу рішення щодо інтегрованого використання інструментів вбудованого фінансування відбувається за спільною угодою компанії та фінансової установи, яка передбачає взаємні обов'язки та відповідальність перед клієнтами, а також схему розподілу додаткових доходів. Це дозволяє автоматизувати процес надання фінансових послуг, підвищити рівень задоволення потреб клієнтів і знизити потребу в капіталі для обох сторін. Разом з тим складність впровадження інтегрованих фінансових додатків і потенційні проблеми з узгодженням взаємних стимулів часто стають перешкодою на шляху реалізації такої взаємодії фінансових і нефінансових партнерів.

Більш перспективним напрямом використання вбудованих фінансових інструментів є створення виробниками та продавцями власних фінансових платформ, підрозділів або відповідних систем,

які забезпечують ефективне надання фінансових послуг клієнтам, що наближає таку модель до системи децентралізованих фінансів і платформ метавсесвіту. Використання такої моделі характерне для великих компаній зі значними обсягами ринку, що дозволяє їм самостійно формувати інноваційні методи взаємодії з клієнтами, надавати їм актуальні персоналізовані комерційні та фінансові пропозиції, утримувати та розширювати клієнтську базу, максимізуючи цінність інструментів вбудованого фінансування для своїх клієнтів [4, с. 287].

Завдяки інтеграції споживчих і фінансових потреб клієнтів у єдину комерційну пропозицію вартість надання послуг може бути суттєво знижена, а в перспективі після запровадження власних валют такі корпоративні цифрові платформи можуть мати ще більше конкурентних переваг, суттєво підвищуючи якість обслуговування клієнтів і забезпечуючи компаніям додаткові прибутки.

Новим стимулом для функціонування та розвитку цифрових фінансових платформ, які застосовують вбудовані фінансові інструменти, стало використання значних обсягів даних про клієнтів, які обробляються з використанням технологій штучного інтелекту, особливо генеративного, що дозволило не лише підвищити рівень взаємодії з клієнтами та надавати їм максимально персоналізовані фінансові послуги, враховуючи їхні запити та потреби, а й посилити операційні можливості компаній щодо управління кредитною заборгованістю та фінансовими ризиками загалом [5, с. 47].

Перш за все, це стосується автоматизації процесів взаємодії з клієнтами та надання фінансових послуг, підвищення ефективності їхньої діяльності та зменшення операційних витрат, комплексної підтримки клієнтів у режимі 24/7 на основі використання актуальної інформації про них, проведення кредитного аналізу, прискорення оформлення контрактів, поліпшення умов розрахунків, надання додаткових персоналізованих послуг з урахуванням фінансового стану клієнтів, а в разі необхідності – реструктуризації боргу та складання індивідуальних графіків його погашення, враховуючи платоспроможність кожного конкретного клієнта.

Крім того, використання технологій штучного інтелекту дозволяє сформувати ефективну систему раннього попередження, яка цілеспрямовано підтримує операційну модель фінансової платформи, сприяє виявленню позичальників з високим рівнем ризику, дає

можливість оптимізувати кредитний портфель і здійснювати його постійний моніторинг у режимі реального часу.

Подальше використання інструментів вбудованих фінансів передбачає законодавче закріплення механізмів роботи з даними та обміну ними, вдосконалення управління системами штучного інтелекту, а також розвиток інституційних засад функціонування корпоративних цифрових платформ, що дозволить ефективно інтегрувати їх у систему фінансового метавесвіту.

Література:

1. Міщенко В.І. Формування цифрових банківських платформ. *Економіка, фінанси, банківська справа та освіта*. Одеса-Острава : ОНЕУ-ЄПР, 2023. С. 129–132. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16899269018966.pdf>
2. Tishchenko I., Savchenko N., Shostak T. The Role of Digital Financial Assets in the Post-War Recovery of Ukraine's Economy. *Ефективна економіка*. 2024. № 7. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.7.75>
3. Murati A., Skau O., De Geer A. Embedded finance: How banks and customer platforms are converging. McKinsey & Company. July 15, 2024. URL: <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/embedded-finance-how-banks-and-customer-platforms-are-converging>
4. Міщенко В.І. Механізми регулювання процесів цифровізації для забезпечення національно укоріненої стійкості економічного розвитку. *Економічний простір*. 2024. № 189. С. 283–290. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-50>
5. Міщенко В.І., Науменкова С.В. Механізми державної підтримки використання штучного інтелекту для забезпечення стійкості економічного розвитку. *Економіка України*. 2024. № 5. С. 30–56. DOI: <https://doi.org/10.15407/econo-myukr.2024.05.030>